

Chefen for det statistiske Bureau stedse imødekommer Anmodninger fra Rigsdagsmænd, indeholder en Fortegnelse over Fordeielendomme mellem 12 og 20 og over 20 Edr. Hartkorn; det ene Tal er citeret af mig, det andet af en æret Rigsdagsmænd fra Ringkjøbing (Boserup). Jeg troer, at vi med rolig Samvittighed begge kunne sige, at disse vore Angivelser ere rigtige; men i dem begge indbefattes det Tilfælde, at der under Eiendommen er henlagt Fæstegods. Jeg fandt mig ikke foranlediget til udtrykkelig at nævne det med Hensyn til dem mellem 12 og 20 Edr. Hartkorn, da det der kun kan være en overordentlig ringe Størrelse, og Udelabelsen kun kan formindste Vægten af det deraf hentede Argument; thi ere disse Gaarde, selv i det Tilfælde, hvor de bestaae af flere særskilte Jordbrug, kun en Femogfyrtyvendedeel af Landets Hartkorn, bliver det Tal, der bliver tilbage, endnu mindre, dersom man kunde udfordre disse Tilfælde. Derimod synes der mig at være Anledning til at gøre den ærede Rigsdagsmænd opmærksom paa, at han vel har citeret Tallet aldeles rigtigt — Tallet er uden Tvivl meget rigtigt, og han maatte have havt meget gode Grunde til i den Henseende at fremkalde Tvivl —, men at, hvad han har villet uddrage deraf, er aldeles urigtigt; thi han bygger sin Betragtning ikke paa Tallets Lidenhed, men paa dets Storhed, og han er derfor uberettiget til at medregne det store Antal Bøndergaarde, der ere i Fæste, og hvoraf mangfoldige kun ere paa 2, 3, 4 Edr. Hartkorn, til Gaarde over 20 Edr. Hartkorn.

Hvad de øvrige om Sagen fremsførte Argumenter angaaer, skal jeg kun paa ganske særlig givne Anledning tillade mig at bemærke, at, naar den ærede Rigsdagsmænd for Præsto Amtets 5te Valgfreds (Schroll) har villet søge en særdeles Grund til al den Frygt, han nævner, i den Selveierbønderne hjemlede Testationsret, har han overseet, at denne Ret kun gjælder for Selveierbønder, der have indtil 12 Edr. Hartkorn, og dette Argument kan altsaa ikke finde Anvendelse paa de her omhandlede Gaarde af 12—20 Edr. Hartkorn, paa hvilke denne Testationsret ikke er anvendelig, men mod hvilke han, der stemmer for et

Maximum af 12 Edr., ene vil have den anvendt. Forøvrigt skal jeg, inden jeg sætter mig, tillade mig at drage Thinget til Minde, at det efter Forhandlingernes Aand og hele Gang næsten seer ud, som om Lovudfastets § 1 sagde, at herefter skulde Landet deles i Eiendomme paa 20 Edr. Hartkorn. Det er ganske vist, at naar man sætter Grændsen til 20 istedetfor til 12 Edr. Hartkorn, vilde der være enkelte Gaarde paa 12 Edr., som vilde være op over denne Grændse, og jeg seer sandelig ikke, hvilken særdeles Interesse man kan have ved at formene særdeles driftige og dygtige Landmænd, som Frukt af deres Fjød, at erhverve sig Noget udover denne Grændse; men de, der ville gaae til 20 Edr., ville blive overmaade saa, og, naar den ærede Rigsdagsmænd for Hjørring (Sørensen) af mine Øtringer har troet at kunne uddrage, at jeg ikke kjendte det Amt, hvilket jeg har en særlig Forpligtelse til at kjende, holder jeg vel ikke af at slaae om mig med Tal, naar jeg ikke kan give dem aldeles præcise; men jeg kan dog sige ham saa meget, at, dersom Forholdet i hele Landet er saaledes, som det findes i det omtalte Amt, saa er der et umaadeligt Overmaal af Udskyninger i Sammenligning med Sammenlægningen, saa at der snarere er Grund til at frygte for, at Udskyningen end at Sammenlægningen kan gaae for vidt. Jeg maa endelig gjøre de meget ærede Rigsdagsmænd opmærksomme paa, at, naar man i det Hele taget vil Friheden — og det vil Ingen ærligere end jeg — saa skal man ikke paa een gang give sig hen til at tale imod Friheden, og naar man i det Hele taget vil — og det vil Ingen alvorligere end jeg — at Bevillings- og Raadessystemet skal afløses af Lov, hvoraf det klart fremgaaer, hvad Enhver har Ret til eller ikke, skal man ikke med Gæt give sig hen til at holde Lovtaler over Bevillingsvæsenets Herlighed.

Formanden: Afslutning af Forhandlingerne er begjert af følgende Medlemmer: Jespersen, Skau, Thomsen, With, Schack, Gram, Damgaard, L. Hansen, Christiansen, Wilkens, Steen, Ottesen, Black, Boserup, Ammitzbøll og Østermann.

Bed den derefter stedfundne Afstemning blev